

Abstrakt

Stanoviště, která žahadloví blanokřídli přirozeně osidlují, zejména v posledním století ubývají. Druhy, které jsou na ně specializované, se tak díky tomu stávají často ohroženými či vyhynulými. V posledních dekádách byl však objeven ochránářský potenciál postindustriálních stanovišť s jemnozrnným substrátem. Na ně se sekundárně přesouvají druhy ohrožené či vázané na přirozené písčiny, protože ty vlivem změny krajinného managementu z našeho území rychle mizí. Ovšem, stále zde nebylo nalezeno množství druhů žahadlových blanokřídliých, které bychom zde mohli očekávat pro jejich podobnou biologii s druhy, které postindustriální stanoviště kolonizují. Cílem této práce tedy bylo zjistit, jaké znaky jsou zodpovědné za schopnost žahadlových blanokřídliých úspěšně kolonizovat postindustriální stanoviště s jemným substrátem. Pro tuto studii byla vytvořena matice se 79-ti znaky popisujícími biotopové preference, fenologii, morfologii, biogeografický areál, hnízdní, potravní a životní strategie. Těmito znaky pak bylo popsáno 351 druhů systematicky sebraných na dvanácti lokalitách s různým jemnozrnným substrátem v Polabí a Jihočeském kraji. Testován byl vztah hodnot znaků k typu substrátu (umělý substrát vs. písek) pomocí metody GEE

a k typu lokality (deponie popílku, rudních a písčitých kalů vs. pískovny vs. přírodní písčiny) pomocí PCoA analýzy. Do obou typů analýz byla použita fylogenetická korekce. Výsledky ukazují, že druhy, které úspěšněji kolonizují umělé substráty, častěji obývají méně biotopů a preferují xerofilní křovinaté stepi, mezická rozhraní otevřených a lesních biotopů a podmáčené biotopy. Druhy, které se hojněji vyskytují na umělých substrátech, také častěji hnízdí v rákosinách a naopak na písčích se hojněji vyskytují druhy, které si vytvářejí hnízdo v jemnozrnných substrátech. Vliv na osidlování antropogenních stanovišť mají ale i jiné znaky. Poznatky, které přinesla tato práce v oblasti hnízdních a biotopových preferencí žahadlových blanokřídliých na umělých substrátech i lokalitách antropogenního původu, jsou klíčové pro jejich efektivní obnovu a udržení ochránářského potenciálu pro žahadlové blanokřídli.

Klíčová slova: postindustriální stanoviště, žahadloví blanokřídli, písčiny, pískovny, odkaliště, funkční znaky, popílek, ekologie obnovy, ekologie společenstev, jemnozrnné substráty.